Skejjel u Intriċċi f'Ħal Kirkop fil-Bidu tas-Seklu Għoxrin

Riċerka u kitba ta' Charles J. Farrugia
BA(Hons), PGDipRM (N'Castle), MA, MA(Lond)

Nota Editorjali
Ikolli ngħid li fit-13-il sena li ilni Editur ta' din il-pubblikazzjoni, ftit inzertajt artikli intriganti bħal dan t'hawn taħt. Charles beda jikteb dwar is-suġġett tal-bidu tal-Edukazzjoni Primarja f'Ħal Kirkop, iżda mal-mixja tar-riċerka, iltaqa' ma' fatti oħra li hu jsejjaħ intriċċi, kif fil-fatt huma. Dawn l-intriċċi wassluna biex qed naraw ukoll tweġibiet għal diversi mistoqsijiet li kien hawn fil-vojt tal-istorja ta' Ħal Kirkop, u għad irid jitkompla dan l-istudju, għax proprju lejn tmiem dan il-kontribut letterarju, Charles qabad tarf ieħor li min jaf fejn ser iwassalna. Dan hu s-sabiħ tar-riċerka msejsa fuq bażi soda u dokumentata! Nieħu l-opportunità biex nirringrazzja lis-Sinjuri Michelle, Carmen u Lourdes Spiteri talli ġentilment għaddewlna informazzjoni u ritratti esklussivi li qed jidhru għall-ewwel darba f'din il-ħarġa. Bil-ħidma tal-kittieb u tas-Sinjuri Spiteri, qed nitfgħu aktar dawl fuq il-ħajja soċjali tal-Koppin lejn tmiem is-seklu 19 u l-bidu tas-seklu li għadda.

L-analiżi tal-istorja tal-edukazzjoni f'Malta hi interessanti ferm għaliex tixħet dawl fuq il-ħajja soċjo-ekonomika tal-poplu Malti matul is-snin. Kien hemm diversi xogħlijiet dwar dan minn diversi kittieba li speċjalizzaw dwar l-istorja edukattiva kemm mill-lat pedogoġiku kif ukoll minn dak storiku.[1]

Aktar ma qed ikollna aċċessiblità għas-sorsi tar-riċerka, aktar qed isir possibli li nħarsu lejn stampa dettaljata ta' x'kien qed jiġri fl-irħula tagħna, u kif dak li l-politiċi u l-edukaturi kienu jaħmu mill-pożizzjonijiet tal-poter tagħhom kien jaffettwa l-ħajja tan-nies.

Alfonso Maria Spiteri – L-ewwel Surmast tal-Iskola Primarja ta' Ħal Kirkop fl-1892.

F'kitbiet f'dan l-istess Programm tal-Festa ta' San Ġużepp ta' Ħal Kirkop kien hemm diġà xogħlijiet dwar dan il-qasam. Fl-2002 il-kollega Carmen Lia kienet kitbet dwar is-surmastrijiet li kienu fit-tmexxija tal-iskejjel ta' Ħal Kirkop. Fl-2008 jien ukoll kelli artiklu bl-isem 'Skola ta' billejl jew skuża għal Ftuħ ta' Każin?' U proprju r-riċerka ta' din is-sena, filwaqt li tkompli timla dan il-kwadru edukattiv b'dettalji mill-aktar rikki, titfa' aktar dawl fuq l-istorja tal-ftuħ ta' skola ta' billejl.

Tajjeb li biex niżvolġu l-argument ta' dan l-artiklu, nfakkru l-qafas li fih kienu joperaw l-iskejjel primarji f'Ħal Kirkop.

L-ewwel ċifri reġistrati ta'ammonti ta' studenti fl-Iskola ta' Ħal Kirkop imorru lura għas-sena 1879. Iċ-ċifri fil-*Blue Books* huma maqsuma bejn subien u bniet kif ukoll totali.

Dik is-sena kien hemm 30 tifel u 36 tifla jattendu l-iskola f'Ħal Kirkop. L-ammonti jinbidlu minn sena għal oħra iżda dejjem jibqgħu fil-limiti ta' bejn 34 u 76 fil-perjodu li lejh ser inħarsu f'dan l-artiklu, jiġifieri bejn l-1879 u l-1904.

Fis-sena li fiha nfetħet l-iskola ta' billejl, jiġifieri fl-1895, l-Iskola Primarja kienet tilqa fiha 59 tifel jew tifla. Minn dan in-numru, 27 kienu subien u 32 bniet.[2]

Ta' min jirrimarka li dan ma kienx xi numru kbir. F'dik is-sena kien hemm biss iż-Żebbuġ Għawdex li l-iskola tiegħu kienet tilqa' fiha anqas studenti (56). Irħula oħra żgħar bħall-Imqabba u l-Qrendi kien jilqgħu fihom 124 u 105 studenti rispettivament.

Iżda biex nagħtu stampa dettaljata tal-attendenza fl-Iskola ta' Ħal Kirkop, kif ukoll kif din l-attendenza ġiet jew ma ġietx affettwata wara l-ftuħ tal-iskola ta' billejl, ġbart l-istatistika uffiċjali għall-perjodu 1879 u l-1904 u qed nippubblikaha hawn.

Skola Ta' Mal-Jum Skola Ta' Billejl

Sena	Subien	Bniet	Total	Subien
1879	30	36	66	n/a
1880	27	26	53	n/a
1881	26	30	56	n/a
1882	26	30	56	n/a
1883	20	26	46	n/a
1884	19	25	44	n/a
1885	17	24	41	n/a
1886	18	16	34	n/a
1887	17	22	39	n/a
1888	23	27	50	n/a
1889	23	30	53	n/a
1890	24	26	50	n/a
1891	20	28	48	n/a
1892	25	32	57	n/a
1893	33	34	67	n/a
1894	36	40	76	n/a
1895	27	32	59	n/a
1896	27	38	65	30
1897	21	40	61	26
1898	16	41	57	35
1899	29	26	55	14
1900	28	29	57	18
1901	27	33	60	8
1902	28	35	63	20
1903	22	49	71	13
1904	25	19	44	16

Tabella Nru. 1. – Ċifri ta' attendenza fl-iskejjel tal-jum u ta' billejl[3]

L-iskola fuq l-insistenza tal-Onor. Alfons Caruana

Tajjeb infakkru ftit il-kuntest ta' dan l-avveniment. Ħal Kirkop kien wieħed mill-irħula fid-IX distrett, li minn fuqu Alfons Caruana tal-Imqabba kien elett fil-Kunsill tal-Gvern. Għalhekk ma setax jonqos li fil-ħidma tiegħu ikun hemm ukoll rabtiet ma' dan ir-raħal. Insibu li fit-tieni laqgħa tal-Kunsill tal-Gvern fit-30 ta' Ottubru 1895, Alfons Caruana ressaq żewġ petizzjonijiet: waħda biex tinfetaħ skola ta' billejl fil-Gudja[4] u oħra f'Ħal Kirkop. F'dik is-seduta, Alfons Caruana qal hekk:

Ho l'onore di presentare una petizione contenente una domanda degli abitanti della Gudia per una Scuola serale; e presento ancora una altra simile petizione degli abitanti di Casal Chircop.[5]

Il-petizzjoni ta' Ħal Kirkop li konna ppubblikajna qabel hi interessanti ferm.[6] Din kienet iffirmata mill-Kappillan ta' Ħal Kirkop Dun Ġużepp Barbara D. D., is-Saċerdot Michele Barbara, il-kjeriku Giovanni Battista Cutajar u sitta u ħamsin ruħ oħra.[7] It-talba ġiet approvata sabiex issir bi prova għal sitt xhur. L-iskola ta' billejl kellha tkun addizzjonali għall-Iskola Primarja li diġà kienet tiffunzjoni f'din il-lokalità.[8]

Li hu ta' interess partikolari hu, li għalkemm il-Kappillan Barbara iffirma l-petizzjoni, b'mod kunfidenzjali nforma lill-Awtoritajiet li l-iskop ta' dawk li ffirmaw il-petizzjoni kien li jkollhom '*Casino*' u mhux skola. Hu qal li minkejja li ffirma l-petizzjoni sabiex jingħoġob man-nies tiegħu, hu kien kontra u ma xtaqx li tinfetaħ skola. M'hemmx dubju li f'Alfons Caruana wieħed jista' jara promotur ta' każini ġodda biex minnhom jifrex is-sodda għal suċċess fil-qasam politiku. Dan jidher kemm fil-

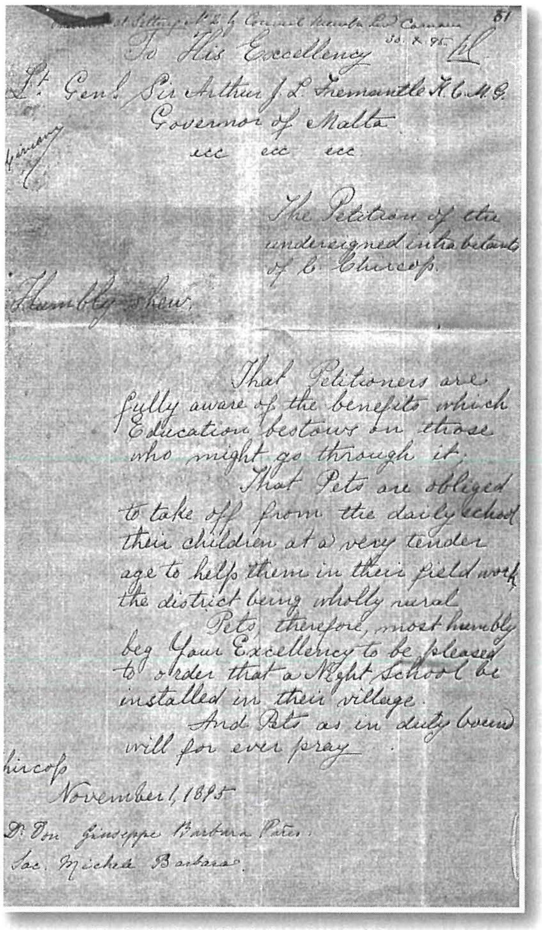

To His Excellency
Lt. Genl. Sir Arthur J L Fremantle K.C.M.G.
Governor of Malta
&c &c &c

The Petition of the undersigned inhabitants of Chircop

Humbly shew

That Petitioners are fully aware of the benefits which Education bestows on those who might go through it.
That Pets are obliged to take off from the daily school their children at a very tender age to help them in their field work the district being wholly rural.
Pets therefore most humbly beg Your Excellency to be pleased to order that a Night School be installed in their village.
And Pets as in duty bound will for ever pray.

Chircop
November 1, 1895

D. Don Giuseppe Barbara Paroc.
Sac. Michele Barbara

Petizzjoni għall-Iskola ta' Ħal Kirkop

każ ta' Ħal Kirkop, kif ukoll minn riċerka li diġà ppubblikajt fil-każ fl-Imqabba.

Ir-Reġistri tal-Iskejjel

Biex napprofondixxu t-tagħrif dwar l-operat tal-iskejjel, f'dan l-artiklu qed nippubblika l-listi ta' tfal li daħlu fl-iskejjel ta' mal-jum fl-ewwel snin. Il-ħsieb hu li napprofondixxu fuq dan fis-snin li ġejjin.[9] Ir-reġistri huma sors importanti ferm u jelenkaw l-istudenti li kienu jidħlu fl-iskola. Tal-bniet u s-subien huma serje differenti, b'dawk tas-subien jibdew fl-1884 u tal-bniet fl-1906. Iddeċidejt li nippubblika l-listi fil-format li jinsabu fir-reġistri (anke fejn jidħol sekwenza bejn kunjom u isem) u li nżomm il-karigi u ismijiet bil-lingwa u format oriġinali – il-maġġoranza bit-taljan jew l-ingliż. Mhux iż-żewġ serje ta' reġistri fihom l-istess informazzjoni.

Età tad-Dħul

L-età tad-dħul tat-tfal f'Iskola kienet tvarja ħafna. L-iżgħar tfal kien ikollhom 5 snin, u wħud kienu jidħlu ta' etajiet kbar anke ta' 10 u 13. Għas-sena 1884, li hi l-ewwel sena li fiha jibda r-reġistru tas-subien, daħlu biss żewġ studenti, Carmelo Ellul u Giuseppe Grima.

L-ammont ta' studenti li daħlu fl-ewwel snin għal kull sena kien żgħir ħafna. Fl-1884 daħlu biss tnejn, wieħed fl-1885 u wieħed fl-1886. Hu biss fl-1888 li n-numru jitla b'mod sostanzjali għal 14. Aktar ma jgħaddu snin, aktar isir diffiċli tanalizza r-reġistri, għaliex studenti li jkunu telqu u reġgħu daħlu, jidhru aktar minn darba fir-reġistru.

Professjoni tal-Missier

Il-professjonijiet tal-missier huma mniżżla fir-reġistri tas-subien iżda mhux f'dawk tal-bniet, għalkemm dawn tal-aħħar huma aktar puliti u organizzati. Fost il-professjonijiet, insibu li l-akbar ammont kien ta' bdiewa. Hemm ukoll ammont tajjeb ta' baqquniera fil-barrieri, segwiti minn burdnara, u nies li jrabbu l-bhejjem. L-ammont ta' pensjonanti jew negozjanti hu żgħir ħafna, bl-ammont ta' professjonisti kważi xejn jekk wieħed jelimina lil Alfonsu Spiteri li kien is-Surmast tal-iskola.

Raġuni għaliex telqu mill-iskola

Ir-raġuni li minħabba fiha t-tfal kienu jitilqu l-iskola hi importanti, anke minħabba li waħda mir-raġunijiet li nġabet biex tinfetaħ skola ta' billejl kienet proprju li dawn it-tfal kienu meħtieġa jgħinu fix-xogħol tal-familja. Fil-fatt raġuni prinċipali kkonfermata minn dawn id-dokumenti hi li ħafna mit-tfal kienu qed jinħarġu bir-raġuni biex jagħmlu xogħol fl-għelieqi. It-traskuraġni (*carelessness*) kienet it-tieni raġuni kkwotata. Hemm imbagħad numru żgħir li avvanzaw għal skola oħra, bl-aktar skejjel li jissemmew ikunu dawk taż-Żurrieq, u Ħal Luqa. Il-każi ta' avvanz edukattiva qawwi huma ftit, b'Giuseppe Grima li jissemma li mar is-Seminarju tal-Isqof u Carmelo Ellul li avvanza biex jistudja l-lingwa tal-Latin. Oħrajn telqu l-iskola jew minħabba mard, jew għaliex qabdu xogħol partikolari. Fost dawn jissemmew arġentier, skarpan, mastrudaxxa u suldat imħarreġ f'xogħol ta' inġinerija.

Is-Surmast li tafa' ħiltu u saħħtu fit-Tagħlim taż-żgħar

Fl-artiklu ta' ftit snin ilu kont staqsejt dawn id-domandi: kien hemm verament tentattiv biex jinfetaħ każin? Jekk le, x'seta kien l-iskop tal-Kappillan biex jilgħab żewġ karti differenti; waħda għall-parruċċani u waħda għall-awtoritajiet? Il-materjal ta' din is-sena, partikolarment l-enfasi fuq il-Familja Spiteri qed jitfa' dawl ġdid dwar dawn l-intriċċi, għalkemm għad jonqos aktar xogħol biex wieħed jasal għal konklużjonijiet definittivi. Min kienu l-protagonisti?

Fit-tmexxija taż-żewġ skejjel insibu lil persuna li fis-Santa ta' Mewtu li ġrat fit-3 ta' Ġunju 1929 ġie msejjaħ bħala *'missier li rabba 'l uliedu fil-biża t'Alla Surmast li tafa' ħiltu u saħħtu fit-tagħlim taż-żgħar*

Is-Surmast Alfonso Maria Spiteri flimkien ma' martu Vittoria

Raġel li ħabb lil pajjiżu u lil għajru kif dejjem ħaseb li kien dmiru'.[10] Dan kien Alfonsu Maria Spiteri. Jidher li l-ħila tiegħu wasslet sabiex l-iskola ta' billejl tibqa' miftuħa anke wara li għadda l-perjodu ta' prova. Insibu li fl-1897 meta fl-Iskola Primarja ta' Ħal Kirkop immexxija mis-surmast Alfonso Spiteri kien hemm total ta' 61 student (21 subien u 40 bniet), l-iskola ta' billejl kienet tilqa fiha 26 student. Dawn kienu kollha subien peress li dawn it-tip ta' skejjel kienu jilqgħu fihom biss subien. Spiteri kien jirċievi £16 *'for Night School duties'*.[11]

Spiteri kien Żejtuni iżda aktar tard mar joqgħod ġewwa Ħal Kirkop peress li nħatar Surmast ta' din l-Iskola. Il-persuna jidher li kienet rabbiet ċertu rispett ġewwa Ħal Kirkop. Fil-fatt fil-*Guida Generale* tal-1899 u l-1903 huwa mniżżel bħala segretarju tas-*Società Filarmonica San Leonardo*.[12] Alfonsu Maria Spiteri miet fl-età ta' 73 sena f'Birżebbuġa.

Fl-1 ta' Ottubru 1898 l-Iskola Primarja tal-bniet bdiet tiġi mmexxija minn Antonia Bianchi. Iżda dik tas-subien kienet għadha taħt Alfonso Spiteri.[13] L-istess dokumentazzjoni tgħidilna li f'dik is-sena kien hemm 16-il tifel u 41 tifla fl-iskola ta' bi nhar. L-iskola ta' billejl kienet għadha topera u kienu jattendu fiha 35 tifel.[14]

Fis-sena ta' wara l-ammont ta' studenti fl-Iskola ta' billejl naqas b'mod drastiku għal 14-il student.[15] Mal-jum, is-servizzi edukattivi f'Ħal Kirkop kienu jilqgħu fihom 29 tifel u 26 tifla.[16]

Fl-1 ta' Jannar 1901 inħatret Kap tal-Iskola tal-bniet Emilia Buccia. Spiteri kien għadu fil-kariga tiegħu.[17] L-ammonti ta' tfal fl-iskola ta' bi nhar kienu 26 tifel u 29 tifla.[18] L-attendenza fl-iskola ta' billejl kienet niżlet għal 18-il tifel.[19] Dan l-ammont kompla jonqos fis-sena ta' wara, meta t-tfal fl-iskola ta' billejl niżlu għal tmienja.[20] Jidher però li l-ammonti kienu jvarjaw qatigħ u mhux għaqli li wieħed jipprova jaqra ferm fihom. Biss sena, wara fl-1902, l-ammont ta' tfal reġa żdied għal 20.[21]

Fl-artiklu tiegħi fil-Programm tal-Festa ta' San Ġużepp tal-2008 kont għidt li d-dokumentazzjoni li wieħed isib fl-arkivji tagħna tgħid ħafna. Iżda mhux dejjem tgħid kollox. Kont staqsejt dawn il-mistoqsijiet: X'kien il-biża ta' Dun Ġużepp Barbara D. D. minn din l-iskola ġdida? Setà kien joriġina minn biża ġenwin li n-nies wara din l-idea kollhom skopijiet ulterjuri? Setà kien xi forma ta' rivalità politika jew personali kontra Dun Alfons li ressaq il-mozzjoni fil-Kunsill tal-Gvern, jew is-Surmast Spiteri li minn dan kollu kien idaħħal kemxa flus extra? S'issa ma nistgħux ngħidu, però forsi din il-kitba tkompli tixħet dawl fuq il-ħajja u l-intriċċi soċjo-politiċi u edukattivi tal-Koppin. Illum li qed nidħlu fuq il-lista ta' studenti u ngħarblu r-raġunijiet tat-tluq tagħhom mill-iskola qed inkomplu naħdmu biex inħollu din il-kobba mħabbla. Qed niżvelaw ukoll informazzjoni rikka fuq il-persuna tas-Surmast Alfonsu Maria Spiteri, li żgur kien figura importanti f'din l-istorja kollha.

Ulied Alfonsu Spiteri protagonisti tal-partiti f'Ħal Kirkop

Salvatore Spiteri kien ukoll Surmast tal-iskejjel ta' B'Bugia u ż-Żejtun.[22] Hu deskritt f'ċertu dettal fil-kitba tal-antropologu Jeremy Boissevain.[23] Kien proprju dan l-artiklu li wassalni biex nifhem il-kumplikazzjoni ta' żewġ aħwa attivisti fuq iż-żewġ naħat opposti f'Ħal Kirkop.

Is-Santa tal-Mewt tas-Surmast Alfonso M. Spiteri

Boissevain jispjega kif meta wasal f'Ħal Kirkop fis-6 ta' Awissu 1960, waħda mill-ewwel ħwejjeġ li qallu l-Kappillan Dun Pawl Pace, kienet li hu rnexxielu jaqla lil Salvu Spiteri minn Prokuratur tal-Konfraternità ta' San Ġużepp. Biex jagħmel dan u ma jidhirx ikrah, qala' wkoll lil ħuh Anġlu li kien Prokuratur tas-Sagrament. L-istess artiklu jispjega għaliex Salvu kien jappoġġja lil San Ġużepp. Fl-istess kliem ta' Salvu, hu kien midħla ferm tal-Knisja, u kellu xewqa jsir Prokuratur. Il-kelma kienet li hu kien iħobb jaqla l-inkwiet, iżda l-analiżi ta' Boissevain wara li sar jafu ta' veru aktar milli minn ilsien in-nies, kienet li hu kien *'raġel tal-affari tiegħu u li żgur hemm ħafna aktar x'jingħad fuqu'*.[24] Il-Kappillan Dun Franġisk Xuereb kien iddikjara ma' Boissevain li kien għamel minn kollox biex ma jħallix lil Salvu fil-Prokura, però ta' warajh, il-Kappillan Inguanez kien imur tajjeb ma' Salvu. Jidher li r-raġuni kienet li biex il-Kappillan Barbara jaqta' xewqet Salvu li jkollu prokura (u forsi jsaħħaħ ukoll il-Partit ta' San Ġużepp bi bniedem ta' stoffa) offrielu dik ta' San Ġużepp u Salvu ħadha u daħal għaliha b'ruħu u ġismu.

Ma' dan l-artiklu qed nippubblikaw l-applikazzjonijiet għall-passaporti ta' Salvatore Spiteri[25] u ta' Angelo[26], li għadni kif skoprejt. Joffru ammont ta' dettall interessanti. Salvatore twieled fil-25 ta' Frar 1903 u kien ta' statura twila (5 piedi u 9 pulzieri) b'xagħar iswed u għajnejn kannella skuri. Meta saret it-talba sabiex hu jsiefer għal Palermo fi Sqallija fl-1929, hu kellu 27 sena u kien diġà miżżewweġ. Kien joqgħod f'numru 5 Triq l-Iskola ż-Żejtun. Bħala professjoni, hu reġistrat bħala għalliem fid-Dipartiment tal-Iskejjel Elementari. Punt ta' interess hu li fit-taqsima maħsuba biex wieħed iniżżel ir-raġuni għas-safar insibu l-kliem *'a pleasure trip'* u *'medical treatment'* it-tnejn miktuba u maqtugħa. Fuqhom hemm il-kliem *'accompanying my sister Nazarena Spiteri'*. Ta' interess ukoll hu l-fatt li meta ġie biex isib min jiffirmalu l-applikazzjoni din mhiex mill-Kappillan ta' Ħal Kirkop jew iż-Żejtun kif ħafna drabi kien isir, però minn Dun Santo Agius li kien joqgħod f'64, Sda Reale l-Qrendi. Għalkemm fis-sena 1929 il-Kappillan ta' Ħal Kirkop kien għadu Dun Ġużepp Barbara D. D. u għalhekk ma setax kellu problemi ma' Salvu, mhux eskluż li peress li dan kien xjieħ ħafna, x-xogħol tal-uffiċċju kien amministrat minn ħaddieħor li ma tantx kien iħares sabiħ lejn Salvu.

Salvu Spiteri

Ħu Salvu, Angelo kien protagonista ieħor tal-perjodu. Imwieled fis-16 ta' Marzu 1904, Anġlu kien sena iżgħar minn Salvu u bħal missieru Alfonsu kien attivist tal-partit ta' San Leonardu. L-applikazzjoni tiegħu għall-passaport biex isiefer ġewwa Franza u t-Tuneżija fl-1933, tagħtina deskrizzjoni tiegħu. Dak iż-żmien huwa kien ġuvni ta' 29 sena, deskritt bħala ta' tul ta' 5 piedi u 9 pulzieri b'għajnejn kannella u xagħar kannella skur. Kien joqgħod f'numru 18 Strada Maggiore f'Ħal Kirkop. Kien għalliem u jidher li l-iskop tas-safar tiegħu kien bħala vaganza. L-applikazzjoni tiegħu hi ffirmata mill-Kappillan ta' dak iż-żmien (u rival ta' ħuh Salvu), Dun Franġisk Xuereb.

Angelo (Ġulin) Spiteri

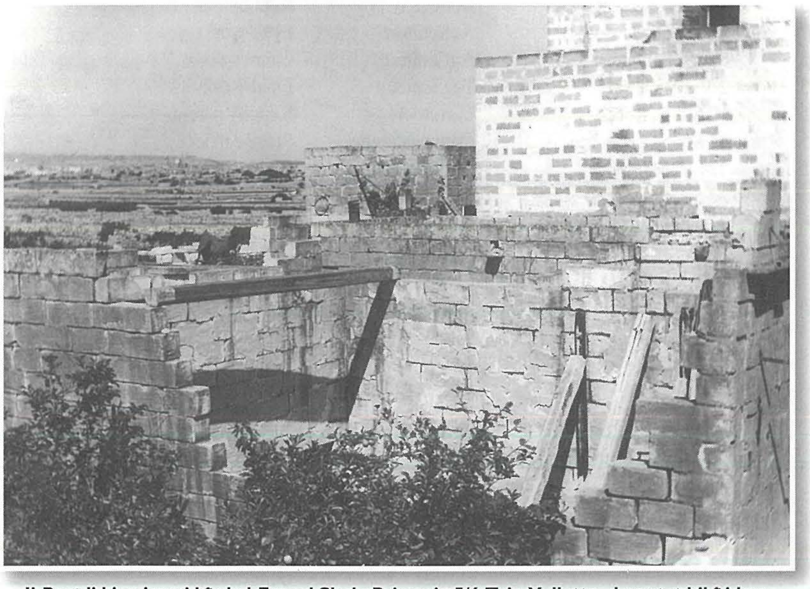
National War Museum Association

Il-Post li kien iservi bħala l-Ewwel Skola Primarja 5/6 Triq Valletta, devastat bil-ħidma tal-għadu fit-Tieni Gwerra Dinjija.

Konklużjoni

Bħall-istorja tal-bidu tal-każini f'kull raħal ieħor dik ta' Ħal Kirkop għad titlob ħafna analiżi. Hu dan l-aħħar li l-istoriċi bdew iħarsu lejn id-dokumenti primarji u mhux jibqgħu fuq l-għidut tan-nies. Dan jgħin ħafna għal storja awtentika. Dan l-artiklu għandu l-iskop li jpoġġi ġebla oħra f'din il-binja tal-memorja Koppija. Żgur li ser ikollna nibnu aktar fuqu fis-snin li ġejjin.

Appendiċi A – Lista ta' studenti subien fl-iskola ta' Ħal Kirkop bejn l-1884 u l-1900

Noti:

a. L-ismijiet, kif ukoll l-indirizzi u dettalji oħra nżammu skont l-oriġinal anke fejn hemm żbalji ovvji

Fejn hemm ismijiet ripetuti għaliex l-istudent telaq u reġa' daħal l-iskola inżammet biss l-ewwel reġistrazzjoni. Dan jispjega ċertu numri maqbuża.

No.	Name of Pupil	Admission	Age	Residence	Parents occupation	Reason for leaving school
1	Carmelo Ellul	1.3.1884	5	17 Str. Maggiore	Muratore	Removed to C. Zeitun
2	Giuseppe Grima	2.3.1884	5	1 Str. S. Rocco	Agircoltore	Frequents Zurrico's School / Bishop's Seminary
3	Pubblio Chircop	12.5.1885	5	5 Str. S. Leonardo	Lavorante	Field-work
4	Carmelo Bartolo	12.3.1886	7	26 Str. S. Maggiore	Biancheggiatore	Digger
5	Carmelo Spiteri	29.11.1887	5	10 Str. S. Leonardo	Agricoltore	Field-work
6	Leonardo Ellul	29.9.1887	6	33 Str. S. Leonardo	Lavorante	Another School
7	Benedetto Sacco	11.1.1888	5	12 Str. S. Leonardo	Agricoltore	Carelessness
8	Giuseppe Sacco	5.3.1888	5	11 Str. S. Leonardo	Connestabile	Work
9	Antonio Sacco	21.5.1888	10	11 Str. Maggiore	Pesatore	Carelessness / Silversmith / Shoemaker
10	Valente Spiteri	22.5.1888	5	2 Vicolo S. Andrea	Agricoltore	Kept by parents
11	Francesco Sacco	14.6.1888	5	31 Piazza Maggiore	Agricoltore	Removal to C. Balzan
12	Gio. Battista Cutajar	25.10.1888	13	7 Piazza Maggiore	Falegname	Joiner's apprentice
13	Luigi Gabriele	25.10.1888	6	31 Str. Maggiore	Negoziante	To C. Zeitun
14	Giuseppe Taliana	23.11.1888	10	17 Str. S. Rocco	Tagliapietre	Field-work
15	Vittorio Attard	1.12.1888	6	26 Str. S. Rocco	Tagliapietre	Field-work / Carelessness
16	Giuseppe Farrugia	1.12.1888	5	15 Str. S. Benedetto	Carettiere	Carelessness
17	Andrea Farrugia	4.12.1888	6	7 Str. S. Benedetto	Carattiere	Carelessness
18	Giovanni Callus	4.12.1888	7	5 Via Valletta	Agricoltore	Zappatore
19	Leonard Cassar	6.12.1888	8	16 Str. S. Rocco	Agricoltore	Field-work
20	Giuseppe Falzon	10.12.1888	5	7 Str. S. Giovanni	Agricoltore	Trascuragine
21	Ruggiero Casha	7.1.1889	13	90 Str. S. Giuseppe	Pensionato	Removed to C. Luca
22	Gaetano Sacco	16.1.1889	13	31 Str. Maggiore	Zappatore	Field-work
23	Giuseppe Schembri	18.5.1889	6	7 Str. S. Paolo, C. Safi	Agricoltore	Illness
24	Angelo Cachia	18.5.1889	6	1 Str. S. Paolo, C. Safi	Agricolotre	Carelessness
25	Spiridione Callus	22.5.1889	9	6 Str. S. Paolo, C. Safi	Carettiere	Carelessness
26	Carmelo Cachia	27.5.1889	6	Str. S. Giuseppe, C. Safi	Agricoltore	Illness
27	Giuseppe Attard	4.7.1889	8	22 Str. S. Rocco	Tagliapietre	Work field
29	Benedetto Cassar	6.9.1889	5	Str. S. Rocco	Agricoltore	Field-work
30	Angelo Sacco	26.9.1889	5	12 Str. S. Leonardo	Agricoltore	Field-work
31	Giuseppe Asciak	14.10.1889	5	Str. S. Rocco	Carrettiere	Field-work
32	Carmelo Spiteri	23.10.1889	7	10 Str. S Leonardo	Aratore	Field-work
33	Tomaso Farrugia	29.10.1889	5	5, Str. S. Rocco	Carrettiere	Carelessness
34	Paolo Spiteri	21.11.1889	6	Piazza Maggiore	Agricoltore	Field-work
35	Michele Callus	5.12.1889	5	5 Via Valletta	Agricoltore	Carelessness
36	Michele Sciberras	19.12.1889	8	30 Str. Maggiore	Facchino	Parents' negligence
37	Leonardo Bonnici	4.2.1890	5	7 Via Valletta	Bottegajo	Kept by parents
40	Giuseppe Sacco	14.4.1890	7	Str. S. Leonardo	Agricoltore	Field-work
41	Leonardo Sacco	14.4.1890	5	Str. S. Lenoardo	Agricoltore	Carelessness
42	Giuseppe Chircop	6.5.1890	5	2 Via Valletta	Tagliapietre	Field-work
43	Tomaso Farrugia	12.5.1890	5	17 Str. S. Rocco	Carrettiere	Kept by parents
44	Benjamino Sacco	16.5.1890	5	11 Str. S. Leonardo	Commestabilie	Stone carrier
45	Carmelo Balzan	23.6.1890	5	22 Str. Maggiore	Agricoltore	Carelessness
46	Leonardo Attard	8.7.1890	5	22 Str. S. Rocco	Tagliapietre	Carelessness
49	Giuseppe Farrugia	6.10.1890	6	3 S. Benedict	Carter	Carelessness
50	Giuseppe Ellul	6.10.1890	6	23 S. Rocco	Carter	Carelessness
52	Carmelo Ellul	27.4.1891	10	17 S. Maggiore	Mason	Latin languages
53	Leonardo Attard	14.5.1891	6	22 Str. S. Rocco	Stone- Cutter	Kept by parents
54	Leonardo Ellul	12.9.1891	5	23 S. Rocco	Carter	Carelessness
56	Salvatore Azzopardi	25.6.1892	5	27 Maggiore	Burdener	Field-work
57	Giuseppe Sacco II	25.6.1892	5	31 Maggiore	Farmer	Field-work
58	Giuseppe Debono	27.7.1892	5	S. Nicola	Burdener	Carelessness
59	Giuseppe Cassar	27.7.1892	5	16 S. Rocco	Farmer	Field-work
60	Leonardo Chircop	27.7.1892	5	2 Via Valletta	Stone mason	Field-work
61	Leonardo Teuma	27.7.1892	5	11 S. Rocco	Farmer	Carelessness
63	Michele Attard	20.9.1892	5	22 San Rocco	Stone Cutter	Carelessness
64	Salvatore Farrugia	20.9.1892	5	S. Leonardo Str.	Farmer	Carelessness
65	Giuseppe Mizzi	20.9.1892	5	7 S. Leonardo Str.	Farmer	Carelessness
66	Giuseppe Polidano	31.10.1892	5	20 Str. Maggiore	Cab driver	Illness

67	Antonio Bonnici	31.10.1892	5	1 S. Leonardo	Burdener	Field-work
68	Leonardo Balzan	31.10.1892	5	22 Str. Maggiore	Farmer	Carelessness
69	Leonardo Azoppardi	30.11.1892	5	27 Str. Maggiore	Burdener	Carelessness
73	Giovanni Axiack	20.9.1893	4	15 Str. Valletta	Burdener	Carelessness
75	Francesco Ellul	20.9.1893	4	S. Leonardo	Workman	Carelessness
76	Benedetto Farrugia	20.9.1893	4	Str. S. Benedetto	Labourer	Carelessness
78	Giovann Bonnici	29.6.1894	4	12 S. Rocco	Labourer	Carelessness
79	Michele Chircop	29.6.1894	4	2 Via Valletta	Mason	Field-work
80	Giuseppe Cutajar	29.6.1894	5	3 Piazza Maggiore	Joiner	Withdrawn
81	Leonardo Debono	31.1.1895	4	19 S. Rocco	Farmer	Left
83	Vincenzo Abdilla	31.5.1895	5	S. Benedetto	Scavenger	Carelessness
86	Giuseppe Sacco	31.5.1895	5	94 S. Leonardo	Farmer	Removed to Siggiewi
87	Giuseppe Spiteri	31.5.1895	4	Str. Valletta	School keeper	Illness
89	Leonardo Falzon	12.2.1896	4	Str. Maggiore	Farmer	Carelessness
91	Leonardo Abdilla	27.5.1896	4	S. Benedetto	Scavenger	Illness
99	Pietro Balzan	7.4.1897	5	Str. Maggiore	Farmer	Carelessness
100	Leonardo Vassallo	7.4.1897	5	Str. Maggiore	Farmer	Carelessness
101	Francesco Callus	19.10.1897	6	5 Via Valletta	Farmer	Carelessness
102	Angelo Vassallo	12.1.1898	8	Str. Maggiore	Farmer	Illness
103	Francesco Chircop	5.3.1898	4	50 Str. S. Leonardo	Carter	Field-work
104	Antonio Spiteri	17.11.1898	4	2 Str. Maggiore	Shopkeeper	Work
105	Carlo Mizzi	18.11.1898	4	6 Str. S. Rocco	Farmer	Field-Work
106	Giuseppe Bianchi	28.11.1898	4	1 Via Valletta	Dead	Change of residence
107	Giuseppe Bonnici	28.11.1898	4	12 Str. S. Leonardo	Greengrocer	Shepherd
108	Nazareno Falzon	29.11.1898	4	Piazza Maggiore	Stonecutter	Kept by parents
109	Salvatore Farrugia	29.11.1898	4	9 Str. S. Rocco	Stonecutter	Field work
111	Francesco Saliba	16.12.1898	4	Str. S. Leonardo	Dealer (late)	Kept by parents
112	Leonardo Camilleri	16.12.1898	4	Str. Maggiore	Labourer	Illness
114	Generoso Cachia	6.2.1899	8	12, S. Rocco	Sergeant of Police	Change of residence
115	Carmelo Bonnici	7.3.1899	4	30, Str. S. Rocco	Farmer	Sickness
116	Leonardo Sacco Spiteri	22.4.1899	4	3, Via Valletta	Policeman	Appointed Monitor
117	Leonardo Camilleri	22.4.1899	4	12, Str. Maggiore	Labourer	To help his father
118	Leonardo Zammit	22.4.1899	4	13, Str. S. Leonardo	Stonecutter	Carelessness
119	Vincenzo Mizzi	22.4.1899	4	9, Str. S. Leonardo	Farmer	Field-work
120	Felice Bartolo	22.4.1899	4	9, Str. S. Rocco	Whitewasher	Kept by parent
121	Leonardo Debono	19.5.1899	4	65, Str. S. Leonardo	Carter	Carelessness
122	Rosario Farrugia	14.6.1899	7	25, Str. S. Rocco	Carter	Kept by parents
123	Antonio Magri	26.6.1899	8	1, Str. S. Nicola	Police Constable	Illness
124	Giuseppe Sacco Sammut	7.7.1899	9	84, Str. San Leonardo	Farmer	Transferred to Luca school
125	Leonardo Abdilla	6.9.1899	7	S. Benedetto	Scavenger	Carelessness
126	Michelangelo Abdilla	6.9.1899	5	Idem	Idem	Carelessness
130	Vittorio Chircop	15.1.1900	4	50 Str. S. Leonardo	Carter	Field-work
133	Leonardo Sacco Attard	29.3.1900	4	4 Str. Maggiore	Shopkeeper	Home work
134	Leonardo Chircop Ellul	29.3.1900	4	24 Str. Maggiore	Farmer	Field-work
135	Angelo Balzan	29.3.1900	7	1 Str. Maggiore	Farmer	Carlessness
136	Michele Camilleri	7.5.1900	4	2 Str. S. Leonardo	Stonecutter	Kept by parents
137	G.B. Debono	7.5.1900	4	24 Str. S. Leonardo	Cartman	Field-work
138	Leonardo Abdilla	17.12.1900	8	20 Str. S. Leonardo	Labourer	Kept by parents
139	Michelangelo Abdilla	17.12.1900	5	Idem	Idem	Carelessness

Appendiċi B – Lista ta' studenti bniet fl-iskola ta' Ħal Kirkop bejn l-1906 u l-1920

Noti:

a. Il-lista tibda fl-1906.

Il-format f'dawn ir-reġistri ma fihx il-professjoni tal-missier u fih ukoll kolonna bil-lista fejn it-tifla marret skola qabel. Id-deċiżjoni li nieqaf fl-1920 kienet waħda arbitrarja u biex iżżomm mas-suġġett tal-artiklu.

No.	Name of Pupil	Admission	Date	Name of Parent of Birth	Residence	School attended	Reason for leaving school before
1	Ellul Giuseppa	10.1.1906	11.10.1901	Paolo	8 Sda. Maggiore	None	Transferred to Stnd. VII Zurrico
2	Grech Rosanna	7.1.1907	24.8.1902	Giovanni	10 Piazza Maggiore	None	Withdrawn as Stnd. VI abolished
3	Ellul Giovanna	13.1.1908	25.1.1903	Paolo	8 Sda. Maggiore	None	Transferred to Stnd. VII Zurrico
4	Farrugia Dolores	29.3.1909	29.6.1903	Leonardo	9 Vco. S. Giov.	None	Wanted at home Piazza Maggiore
5	Farrugia Assunta	29.3.1909	20.6.1904	Salvatore	25 Sda. Maggiore	None	Servant
6	Cutajar Carmela	7.1.1910	8.8.1905	Paolo	20 Sda. S. Leonardo	None	Servant
7	Grech Paola	7.1.1910	16.7.1904	Leonardo	44 Sda. S. Leonardo	None	Home work
8	Sacco Carmela	11.11.1911	21.6.1903	Gregorio	11 Sda. S. Benedetto	Qrendi	Home work
9	Farrugia Modesta	9/1/1911	5.1.1905	Giuseppe	9 Sda. Maggiore	None	Home work
10	Cassar Grazia	9.1.1911	6.4.1906	Benedetto (late)	3 Piazza Maggiore	None	Home work
11	Montebello Maria	9.1.1911	27.1.1906	Giuseppe	Via Valletta	None	Wanted at home
12	Spiteri Nazarena	4.5.1911	22.6.1907	Alfonso Maria	9 C Sda. S. Rocco	None	Transferred to Stnd. VII Zurrico
13	Attard Giovanna	2.1.1912	11.2.1907	Vittorio	18 Sda. Maggiore	None	Negligence
14	Camilleri Felicita	2.1.1912	1.1.1907	Leonardo	8 Vco. S. Giov	None	Wanted at home (Piazza Maggiore)
15	Camilleri Vincenza	2.1.1912	13.1.1907	Francesco	40 Sda. S. Leonardo	None	Sickness
16	Chircop M. Antonia	2.1.1912	25.8.1906	Vincenzo	24 Sda. Maggiore	None	Wanted at home
17	Ellul M. Antonia	2.1.1912	30.11.1906	Angelo	24 Piazza Maggiore	None	Sickness
18	Falzon Maria	2.1.1912	29.11.1906	Michele	7 Vco. S. Andrea (Piazza)	None	Wanted at home
19	Sacco Vincenza	2.1.1912	1.1.1907	Rosario	8 Sda. Maggiore	None	Transferred to Stnd. VII Zurrico
20	Spiteri Francesca	2.1.1912	13.5.1907	Paolo	23 Piazza Maggiore	None	Home work
21	Sacco Rosina	20.12.1912	29.10.1904	Vincenzo	9 Sda. S. Rocco	None	Became a servant
22	Ellul Clotilde	7.12.1914	15.5.1908	Angelo	24 Piazza Maggiore	Infant	Transferred to Stnd. VII Zurrico
23	Camilleri Saveria	7/12/1914	15.8.1907	Giovanni	9 Sda. S. Leonardo	Infant	Transferred to Stnd. VII Zurrico
24	Debono Caterina	7/12/1914	25.12.1907	Giuseppe	11 Sda. S. Leonardo	Infant	Carelessness
25	Farrugia Giuseppa	7/12/1914	4.6.1908	Vittorio	4 Vco. Neider Sda. Maggiore	Infant	Kept by parents
26	Sacco Rosaria	7/12/1914	8.10.1907	Vincenzo	30 Sda. S. Leonardo	Infant	Deceased 31 July 1915
27	Spiteri Caterina	7/12/1914	8.10.1907	Francesco	7 Via Valletta	Infant	Home work
28	Camilleri Vincenza	7/12/1914	3.1.1907	Francesco	40 Sda. S. Leonardo	Infant	Wanted at home
30	Attard Filippa	18.9.1916	15.6.1908	Vittorio	18 Sda. Maggiore	Infant	Neglegence
31	Chircop Carmela	18.9.1916	8.4.1908	Vincenzo	24 Sda. Maggiore	Infant	Transferred to Stnd. VII Zurrico
32	Taliana Anna	18.9.1916	11.5.1908	Benedetto	1 Vclo. 1 Piazza Maggiore	Infant	Carelessness
33	Spiteri Giuseppa	18.9.1916	15.8.1908	Paolo	25 Piazza Maggiore	Infant	Transferred to Stnd. VII Zurrico
34	Spiteri Leonarda	18.9.1916	24.11.1908	Leonardo (late)	2 Vlo. Neider	Infant	Home work
35	Busuttil Angela	18.9.1916	10.12.1908	Gio. Maria	21 Sda. Maggiore	Infant	Wanted at home
36	Sacco Concetta	18.9.1916	2.12.1908	Rosario	8 Sda. Maggiore	Infant	Wanted at home
37	Callus Maria	18.9.1916	1.11.1908	Michele	5 Sda. Maggiore	Infant	Wanted at home
39	Camilleri Gaetana	18.9.1917	19.6.1910	Leonardo	8 Vclo. S. Giovanni	Infant	Sickness
40	Cassar Carmela	18.9.1917	16.6.1910	Benedetto (late)	3 Piazza Maggiore	Infant	Wanted at home
41	Cutajar Bernarda	18.9.1917	29.6.1909	Paolo	20 Sda. Maggiore	Infant	Wanted at home
42	Grech Nazarena	18.9.1917	16.9.1910	Leonardo	44 Sda. S. Leonardo	Infant	Transferred to Stnd. VII Zurrico
43	Sacco Carmela	18.9.1917	14.2.1910	Francesco	3 Sda. S. Leonardo	Infant	Kept by parents for homework
44	Sacco Maria	18.9.1917	21.10.1909	Gregorio	11 Sda. S. Benedetto	Infant	Tranferred to Zurrico school
47	Cutajar Giorgia	17.9.1918	18.5.1911	Paolo	18 Sda. Maggiore	Infant	Wanted at home

48	Debono Michelina	17.9.1918	26.10.1910	Salvatore	Sda. S. Leonardo	Infant	Sickness
49	Debono Vittoria	17.9.1918	21.10.1910	Salvatore (late)	15 Sda. S. Rocco	Infant	Wanted at home
50	Farrugia Michelina	17.9.1918	26.6.1911	Giuseppe	12 Sda. Maggiore	Infant	Wanted at home
51	Spiteri Maria	17.9.1918	22.12.1910	Leonardo (late)	2 Vclo. Neider Sda. Maggiore	Infant	Sickeness
52	Attard Caterina	15.9.1920	15.6.1912	Giuseppe	Via Valletta	Infant	Deceased
53	Busuttil Maria	15.9.1920	30.8.1912	Gio Maria	21, Sda. Maggiore	Infant	Sickness
54	Cassar Benedetta	15.9.1920	10.8.1912	Leonardo	Sda. S. Benedetto	Infant	Wanted at home
55	Cassar M. Concetta	15.9.1920	9.9.1912	Benedetto	Sda. S. Rocco	Infant	Sickness
56	Debono Carmela	15.9.1920	7.4.1913	Salvatore	16, Piazza Maggiore	Infant	Wanted at home
57	Debono Maria	15.9.1920	31.7.1913	Giuseppe	11 Sda. S. Benedetto	Infant	Home work
58	Falzon Vincenza	15.9.1920	1.8.1912	Giuseppe	Sda. S. Rocco	Infant	Wanted at home
59	Farrugia Vittoria	15.9.1920	7.9.1913	Leonardo	Vclo. S. Giovanni	Infant	Tranferred to Zurrico
60	Grech M. Carmela	15.9.1920	13.3.1912	Angelo	Sda. S. Rocco	Infant	Change of residence
61	Mercieca Rita	15.9.1920	13. 6.1913	Antonio	21 Sda. Maggiore	Infant	Tranferred to Zurrico school
62	Sacco Benedetta	15.9.1920	19.5.1913	Giuseppe	13 Sda. S. Leonardo	Infant	Sickness
63	Sacco Vittoria	15.9.1920	24.7.1912	Rosario	8, Sda. Maggiore	Infant	Sickness
64	Vella Giovanna	15.9.1920	12.8.1913	Angelo	16, Sda. S. Rocco	Infant	Tranferred to Zurrico school

Referenzi

[1] Ara fost l-oħrajn Zammit Mangion, J. *Education in Malta*, 1992.

[2] *Blue Book*, 1895, p. N2.

[3] Iċ-ċifri kollha kwotati huma meħuda mill-*Blue Books* tal-perjodu.

[4] Arkivji Nazzjonali ta' Malta (NAM), CSG1/7632/1895.

[5] Arkivju tal-Parlament, Dibattiti, Seduta nru. 2, l-Erbgħa 30 ta' Ottubru 1895, p. 38.

[6] NAM, CSG1/7631/1895. Il-petizzjoni tgħid hekk: *To His Excellency, Lt. Genl. Sir Arthur J. L. Fremantle K.C.M.G., Governor of Malta, ecc ecc ecc, The Petition of the undersigned inhabitants of C. Chircop, Humbly shew, That Petitioners are fully aware of the benefits which Education bestows on those who might go through it; That Pets are obliged to take off from the daily school their children at a very tender age to help them in their field work, the district being wholly rural, Pets, therefore, most humbly beg Your Excellency to be pleased to order that a Night School be installed in their village. And Pets as in duty bound will for ever pray. C. Chircop November 1, 1895. Dr Don Giuseppe Barbara Parroco, Sac. Michele Barbara.*

[7] Iċ-ċifra kwotata ta' numru ta' nies li ffirmaw meħuda mid-dokument tal-Arkivji Nazzjonali. Ta' interess li l-ammont ta' firem fuq dak li ġie ppreżentat fil-Kamra hu iżgħar – 43 biss. Mhux eskluż li hemm firem nieqsa għaliex in-numerazzjoni tad-dokument tal-Kunsill tal-Gvern hi dubjuża. In-nies l-oħra li ffirmaw kienu: Salvatore Sacco, Francesco Sacco, Leonardo Sacco, Angelo Sacco, Benedetto Sacco, Paolo Cassar, Michele Cassar, Leonardo Cassar, Giovanni Cutajar, Giuseppe Sacco Micallef, Beniamino Sacco, Pietro Attard, Vittorio Attard, Giuseppe Attard, Andrea Bonnici, Antonio Bonnici, Carmelo Axiak, Franceso Ellul, Leonardo Ellul, Giuseppe Ellul, Angelo Grech, Giuseppe Grech, Leonardo Cassar, Rosario Sacco, Leonardo Farrugia, Carmelo Bartolo, Giovanni Bartolo, Leonardo Balzan, Lonardo Callus, Giovanni Callus, Michele Mizzi, Andrea Farrugia, Leonardo Agius, Tomaso Callus, Francesco Callus, Gaetano Sacco, Salvatore Azzopardi, Michele Azzoppardi, Salvatore Farrugia, Giovanni Grixti, Leonardo Grima, Lodovico Cutajar, Alfonso Maria Spiteri.

[8] Id-definizzjoni li jagħti ta' Night School J. Zammit Mangion fil-ktieb tiegħu *Education in Malta* (1992), p. 546 hi, 'the name given to adult evening education (mainly literacy classes) right up to the 1950s; later changed to evening classes (*klassijiet ta' fil-Għaxija*)'.

[9] Radd-il-ħajr lis-Surmast tal-Iskola ta' Ħal Kirkop tal-kooperazzjoni tiegħu meta sar ix-xogħol arkivistiku fuq il-kollezzjoni tar-reġistri.

[10] Santa tal-mewt ħajr lil Angelo Schembri u Carmen Spiteri.

[11] *Blue Book*, 1897, p. H86. Alfonso Spiteri inħatar fil-kariga ta' surmast tal-iskola ta' Ħal Kirkop fl-1 ta' Marzu 1892 u dam ammont konsiderevoli ta' snin f'din il-kariga. Fl-iskola primarja tal-bniet kien hemm fit-tmexxija Maria Camilleri li nħatret bħala School-mistress fid-9 ta' Jannar 1888.

[12] Guida Generale, 1899 u 1903

[13] *Blue Book*, 1898, p. H88.

[14] *Ibid.*, p. N4.

[15] *Blue Book*, 1899, p. N4.

[16] *Ibid.*, p. N2.

[17] *Blue Book*, 1900, p. H90.

[18] *Ibid.*, p. N2.

[19] *Ibid.*, p. 4.

[20] *Blue Book*, 1901, p. N4. L-istess volum jgħati ċ-ċifri ta' studenti fl-iskola primarja bħala 27 tilef u 33 tifla (p.N2).

[21] *Blue Book*, 1902, p. N4. It-tfal fl-iskola primarja kienu jgħoddu 28 tifel u 35 tifla. (p. N2).

[22] Informazzjoni mgħoddija mis-Sur Angelo Schembri f'e-mail bid-data tal-4 ta' Frar 2011. Schembri jkompli li bint Salvu Victoria kienet Madam tal-iskola taż-Żejtun ukoll. In-neputija li tiġi bint Ninu li jisimha Michelle preżentament hija Head Mistress tal-Iskola Primarja tal-Birgu. Dan ifisser li l-familja Spiteri pproduċiet erba' ġenerazzjonijiet ta' Kapijiet ta' Skejjel Primarji.

[23] Boissevain, J. 'Salvu Spiteri – is-Surmast' fil-*Programm tal-Festa ta' San Ġużepp – Ħal Kirkop 2005*, p. 45.

[24] Ibid., p. 49.

[25] NAM, MFA01/4014/1929.

[26] NAM, MFA01/11888/1933.